Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

33 529 Gaswinning Groningen-veld

Nr. 96 HERDRUK[1]

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 februari 2015

De gevolgen van de langjarige gaswinning in Groningen grijpen diep in op het dagelijkse leven van de inwoners, met name in het gebied waar zich frequent aardbevingen voordoen. Voor het kabinet staat de veiligheid van de inwoners voorop. In reactie op het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) van januari 2013 – naar aanleiding van de aardbeving bij Huizinge van augustus 2012 – is in dat jaar breed en diepgaand onderzoek verricht naar alle aspecten betreffende de veiligheid van de inwoners van Groningen van de winning van aardgas uit het Groningenveld. Op basis hiervan heeft het kabinet in januari 2014 besloten om de gasproductie te verminderen. Naar aanleiding van de aardbeving van 30 september 2014 bij Ten Boer en het nader onderzoek dat is uitgevoerd, heeft het kabinet, overeenkomstig het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in december 2014, besloten de gaswinning verder terug te brengen tot een maximum van 39,4 miljard Nm^3 gas per jaar voor de jaren 2015 en 2016 (Kamerstuk 33 529, nr. 91). Hiermee is ook het belang van energieleveringszekerheid geborgd. Het kabinetsbesluit is recentelijk vastgelegd in het besluit tot instemming met het gewijzigde winningsplan van NAM dat ik op 29 januari jl. naar uw Kamer heb gestuurd (Kamerstuk 33 529, nr. 94).

In overeenstemming met het instemmingsbesluit is de productie teruggebracht en zijn productiemaxima per deelgebied van het Groningenveld vastgelegd. De effecten van de productiebeperking op de seismiciteit lijken positief te zijn. Het is echter niet zo dat de aardbevingen hierdoor zullen stoppen. Daarom is gekozen voor een brede flankerende aanpak die zich richt op een passende schadeafhandeling, preventieve versterking van woningen en gebouwen en investeringen in de leefbaarheid en de economie. Dit is in samenspraak met de regio opgepakt, hetgeen heeft geresulteerd in het bestuursakkoord van 17 januari 2014. Hierover is uw Kamer geïnformeerd bij brieven van 17 januari 2014 (Kamerstuk 33 529, nr. 28), 8 juli 2014 (Kamerstuk 33 529,

[1] Herdruk i.v.m. een correctie in de voetnoot op pagina 3

kst-33529-96-n1
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

nr. 59) en 16 december 2014 (Kamerstuk 33 529, nr. 91). In het afgelopen jaar is duidelijk geworden dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Frequent overleg met lokale en provinciale bestuurders, onder meer tijdens werkbezoeken, heeft geleid tot aanvullende afspraken op het bestuursakkoord (zie bijlage bij deze brief[2]). Die afspraken zien mede op de intensivering van publieke regie door middel van een Nationaal Coördinator Groningen, op de preventieve versterkingsopgave en de Nederlandse Praktijk Richtlijn en op de vergoeding van schade. Met deze brief informeer ik uw Kamer over deze aanvullende afspraken en over de aanpak voor het preventief versterken van gebouwen[3]. Ook ga ik in op het niveau van de gaswinning.

Publieke regie: instelling Nationaal Coördinator Groningen

Er komt een Nationaal Coördinator Groningen die de taak krijgt om te bouwen aan de leefbaarheid en veiligheid in de regio. Hij moet de verschillende overheidspartijen bij elkaar brengen en uitvoeringsproblemen in de regio identificeren en oplossen. Deze publieke regie is nodig om te komen tot versnelling, concrete resultaten en herstel van vertrouwen in de overheid.

De preventieve versterking van gebouwen in Groningen is niet alleen een bouwtechnische opgave, maar kan ook grote sociaal-maatschappelijke gevolgen hebben voor straten, buurten en dorpen. Dit vraagt naast de inzet van partijen als het Centrum Veilig Wonen (CVW), woningcorporaties en NAM om een daadkrachtige, zorgvuldige en gecoördineerde inzet van de betrokken overheden. Hierover heb ik een aantal keren intensief met de bestuurders uit de regio gesproken en het is een belangrijk thema in het aanvullend bestuursakkoord. Samen met de regio zijn afspraken gemaakt over de inzet die nodig is en de wijze waarop deze moet worden georganiseerd. Met deze afspraken wordt tevens uitvoering gegeven aan de moties van respectievelijk de leden Van Veldhoven en Jan Vos en het lid Dijkgraaf c.s. (Kamerstuk 33 529 nr. 41 en nr. 51).

De Nationaal Coördinator Groningen wordt verantwoordelijk voor het ontzorgen en ondersteunen van bewoners en het scheppen van randvoorwaarden voor de uitvoering van de verschillende maatregelen door private uitvoeringsorganisaties, bijvoorbeeld door snelle vergunningverlening, aanpassingen van bestemmingsplannen en het verzorgen van vervangende woonruimte. Hiertoe wordt jaarlijks een integraal versterkingsprogramma ontwikkeld dat wordt vastgesteld in de ministerraad. Meer beleidsmatige taken van de Nationaal Coördinator Groningen hebben betrekking op het ontwikkelen en vormgeven van kaders en spelregels voor de uitvoering, het waar nodig creëren van randvoorwaarden op het gebied van wet- en regelgeving en het aanpakken van vraagstukken rondom verduurzaming, krimp en woningmarkt.

De Nationaal Coördinator Groningen heeft rechtstreekse toegang tot de betrokken Ministers en de ministerraad. Daarmee krijgt deze functionaris de positie om verantwoordelijke bestuurders op rijksniveau en in de regio aan te spreken. De Nationaal Coördinator Groningen wordt om te beginnen ingesteld voor een periode van 5 jaar. Over de voortgang rapporteert de Nationaal Coördinator Groningen eens per jaar aan de Tweede Kamer.

De Nationaal Coördinator Groningen wordt ondersteund door een overheidsdienst met een interbestuurlijk deel in de regio en een interde-

---

[2] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl
[3] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

partementaal deel in Den Haag. Rijk, provincie en gemeenten mandateren bevoegdheden aan de Nationaal Coördinator Groningen zodat deze beschikt over het noodzakelijke instrumentarium om met slagkracht en doorzettingsmacht te opereren en de verbinding en samenwerking tussen betrokken partijen te versterken. De dienst die de Nationaal Coördinator Groningen zal ondersteunen, valt onder mijn coördinerende verantwoordelijkheid en is samengesteld uit medewerkers van de gemeenten, provincie en rijksoverheid.

De heer J. van der Vlist is aangesteld als kwartiermaker. De heer Van der Vlist is een voormalig lid van gedeputeerde staten van Zuid-Holland, was dijkgraaf in Noord-Holland en bij het Ministerie van VROM achtereenvolgens directeur-generaal verantwoordelijk voor milieubeheer en secretaris-generaal. De formele aanstelling van de Nationaal Coördinator Groningen zal op zo kort mogelijke termijn geschieden.

Preventieve versterkingsopgave

Richtlijn preventieve versterking gebouwen

De inwoners van Groningen moeten zich veilig kunnen voelen in hun woning. De afgelopen periode is door het Nederlandse Normalisatie-instituut NEN een eerste versie van de Nederlandse Praktijk Richtlijn (NPR) voor aardbevingbestendig bouwen opgesteld, bedoeld voor consultatie. Deze is als bijlage bij deze brief gevoegd[4]. De NPR betreft de vertaling van een internationale norm voor aardbevingbestendig bouwen naar de Nederlandse praktijk. Deze richtlijn heeft betrekking op nieuwbouw, verbouw en op bestaande bouw en gaat over het beperken van risico op persoonlijk letsel als gevolg van het instorten van een gebouw en over het voorkomen van grotere schade aan gebouwen door eventueel zwaardere bevingen. Ik heb een stuurgroep bestaande uit wetenschappers, bestuurders en andere deskundigen (stuurgroep NPR) gevraagd om advies uit te brengen over hoe deze technische richtlijn het beste kan worden toegepast en wat dit betekent voor de inwoners en de regio.

De NPR gaat uit van de kans dat een persoon komt te overlijden ten gevolge van het instorten van een gebouw die kleiner is dan eens in de 100.000 jaar. Deze norm geldt in Nederland algemeen voor bestaande bouw en is in de NPR uitgewerkt voor aardbevingsbelastingen in Groningen. Bij nieuwe gebouwen kan de NPR relatief eenvoudig en tegen relatief beperkte meerkosten (0–15% van de bouwkosten) worden meegenomen in het ontwerp. Op deze manier zullen nieuwe gebouwen in voldoende mate bestand zijn tegen eventuele zwaardere aardbevingen. Voor het dragen van de meerkosten komt een voorziening die hieronder is beschreven bij de aanpak van de preventieve versterking.

Bij bestaande bouw wil ik conform het advies van de stuurgroep NPR, waarvan de partijen bij het bestuursakkoord kennis hebben genomen, een kans van 1 op de 10.000 hanteren. Op deze manier kan sneller een grotere groep huizen worden versterkt en het levert een aanvaardbaar veiligheidsniveau en daarmee per saldo de meeste veiligheid op. Bovendien zou de impact van verdergaande versterking op de bewoners en omgeving onevenredig groot zijn door de ingrijpende werkzaamheden die dit met zich meebrengt. Ook bestaat de verwachting dat dit lagere versterkingsniveau afdoende zal blijken als door nader onderzoek de onzekerheden zijn teruggebracht. Mocht dit evenwel niet het geval zijn dan zullen waar nodig aanvullende maatregelen worden getroffen.

---

[4] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Bij het opstellen van de normen voor aardbevingbestendig bouwen is prioriteit gegeven aan woningen. Nu de normen voor woningen in een vergevorderd stadium zijn, is het belangrijk dat er ook snel normen komen voor andere gebouwen. Bij mijn werkbezoeken aan Groningen heeft de regio hier ook terecht op gewezen. Het kabinet zal er zorg voor dragen dat op de kortst mogelijke termijn ook normen worden ontwikkeld voor nieuwbouw, verbouw en preventieve versterking van bedrijfsgebouwen, industriële installaties, infrastructuur en overige bouwwerken. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan het behoud van het cultureel erfgoed en de karakteristieke bebouwing, waaraan het gebied zijn kwaliteit en identiteit in belangrijke mate ontleent.

Begin januari is het CVW opgericht. Het CVW wacht niet op een definitieve norm, maar is op basis van de huidige inzichten direct gestart met schadeafhandeling en preventieve versterking van huizen. Dat is in het belang van de regio, mede omdat hiermee ervaring opgedaan kan worden. De leerervaringen van het CVW kunnen dan ook worden meegenomen bij de vaststelling van de NPR. Daarnaast vindt de komende periode consultatie van de NPR plaats en kan de bouwsector reageren. Tot slot is in het aanvullend bestuursakkoord afgesproken dat een commissie, bestaande uit drie bestuurders en drie deskundigen, wordt ingesteld, die advies moet geven over de te hanteren normstelling en overschrijdingskans, alsmede over eventuele alternatieve benaderingen. Deze drie zaken (leerervaringen CVW, consultatie NPR, advies over normstelling en overschrijdingskans) zullen input vormen voor de vaststelling van de NPR en het opnemen daarvan in het Bouwbesluit. De planning is om de NPR in september vast te stellen. Het Bouwbesluit wordt in het najaar aangepast.

De Commissie van Toezicht van het Centrum Veilig Wonen heeft tot taak onderzoek te doen naar en aan mij te rapporteren over de wijze waarop het CVW de toegewezen taken uitvoert. Het instellingsbesluit voor de Commissie is van kracht per 1 januari 2015 (Staatscourant 2014, nr. 37777). Hiermee is gevolg gegeven aan de motie van de leden Van Veldhoven en Smaling van 9 oktober 2014 (Kamerstuk 33 529, nr. 71) en aan een verzoek van de vaste commissie voor Economische Zaken. De leden van de Commissie van Toezicht hebben inmiddels gesprekken gevoerd met stakeholders en zijn bezig met de ontwikkeling van een beschrijving van hun werkwijze. Rapportage vindt twee keer per jaar plaats. De eerste rapportage verwacht ik voor de zomer.

Aanpak preventieve versterking gebouwen

Gelet op de onzekerheden met betrekking tot bestaande bouw kan op dit moment niet precies worden aangegeven welke bestaande gebouwen op langere termijn structurele versterking nodig hebben. Wel is bekend welke (typen van) woningen het minst bestand zijn tegen aardbevingen en waar de hoogste belastingen kunnen optreden. Op basis van die informatie gaat het CVW aan de slag met een risico-gebaseerde aanpak vanuit de kern van het aardbevingsgebied. Deze risico- en gebiedsgerichte aanpak is nodig voor de regio en ook binnen een gemeente (of dorpskern) opdat het CVW, gemeenten en bewoners in overleg de prioriteiten benoemen en de aard en omvang van de werkzaamheden bepalen. Dit moet ervoor zorgen dat overlast als gevolg van de bouwactiviteiten voor bewoners en de gemeenschap zo beperkt mogelijk blijft.

Bij het CVW wordt de capaciteit opgebouwd om in 2015 bij 3.000 huizen versterkende maatregelen toe te kunnen passen. De huizen die het zwakst zijn worden daarbij als eerste aangepakt, met als doel het risico gericht te verminderen. Als onderdeel van de risico- en gebiedsgerichte aanpak zullen in 2015 11.000 inspecties worden uitgevoerd om te bepalen welke

huizen als eerste preventief aangepakt moeten worden. Voor 2016 zal het CVW de capaciteit verder vergroten om dan bij 5.000 huizen versterkende maatregelen uit te kunnen voeren. Bij een acuut veiligheidsrisico (risico groter dan eens in de 1.000 jaar) dienen onmiddellijk maatregelen, zoals het plaatsen van stutten en eventueel ontruiming, te worden genomen. De stuurgroep NPR schat het aantal van deze woningen in op ongeveer 30.

Een dilemma dat speelt bij preventieve versterking is hoe omgegaan moet worden met achterstallig onderhoud, met name in gevallen waarin eigenaren van de gebouwen de kosten van het achterstallig onderhoud niet kunnen dragen. In het aanvullend bestuursakkoord is afgesproken dat hiervoor een fonds wordt ingericht. Woningeigenaren kunnen een beroep doen op het fonds als zijzelf de kosten van achterstallig onderhoud niet kunnen opbrengen. Bij verkoop van de woning betaalt de eigenaar het verschil terug uit de waardevermeerdering van de woning door aanpak van het achterstallig onderhoud. Voorkomen moet worden dat eigenaren van woningen worden benadeeld, zowel financieel als qua functionaliteit en esthetiek van de woning. Het is ook niet de bedoeling dat eigenaren hieraan onevenredig voordeel ontlenen. Nadeel zal dan ook op billijke wijze worden vergoed, onevenredig voordeel op billijke wijze worden verrekend. De Nationaal Coördinator Groningen kan hierover bij de uitwerking zo nodig knopen doorhakken.

Een hoger bevingsrisico kan leiden tot hogere bouw- en verbouwkosten voor zowel particulieren, bedrijven, instellingen als overheden. Het betreft hier meerkosten die voortvloeien uit regelingen, adviezen, richtlijnen en normen, die indiceren dat constructies van bouwwerken aardbevingbestendiger moeten worden uitgevoerd. In het bestuursakkoord van 17 januari 2014 is voor de aangesloten gemeenten een budget beschikbaar gesteld van maximaal € 10 miljoen ter dekking van de meerkosten voor nieuwbouw. Hierover zijn de volgende aanvullende afspraken gemaakt:

- Voor de korte termijn worden meerkosten bij nieuwbouw en verbouw ten gevolge van aardbevingbestendig bouwen in de negen gemeenten die zijn aangesloten bij het bestuursakkoord vergoed op basis van de bestaande regeling. Daarbij wordt bezien of het budget van € 10 miljoen voldoende is.
- Voor bouwprojecten waarvoor de bouwvergunning op 1 februari 2015 al is afgegeven en waarvan de bouw nog niet is afgerond, zullen op grond van een tussenregeling de meerkosten in redelijkheid worden vergoed tot een maximum van 15% van de bouwkosten.
- Er wordt onderzocht of een regeling voor de vergoeding van meerkosten bij de actuele pga-contourenkaart kan aansluiten in plaats van deze te baseren op de gemeentegrenzen van de negen bij het bestuursakkoord aangesloten gemeenten. Over deze kaart en de regeling wordt in september door de partijen bij het bestuursakkoord een besluit genomen. Daarna wordt, in relatie tot het opnemen van normen in het bouwbesluit, gekeken naar een definitieve oplossing. Hierbij onderzoek ik onder meer of aanpassing van de Mijnbouwwet wenselijk is.
- Om te voorkomen dat in de tussentijd buiten de bij het bestuursakkoord aangesloten gemeenten met nieuwbouwprojecten op de regeling van september wordt gewacht, is afgesproken dat nieuwbouwprojecten, waarvoor de bouwvergunning na 1 februari 2015 wordt afgegeven, in aanmerking komen voor de regeling die vanaf september zal gelden.
- Eind april vindt een ijkmoment plaats waarop wordt bezien of de afspraken voldoende werken en of er knelpunten zijn die opgelost moeten worden.

Bij een werkbezoek aan het gebied heb ik ook met leden van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen en bestuurders van verschillende organisaties gesproken over de problematiek van versterking van gebouwen. Zij staan voor investeringsbeslissingen over nieuwe, in aanbouw zijnde of te renoveren gebouwen. Hoewel de directe gevolgen van aardbevingen voor de stad Groningen in zijn geheel beperkt zijn gebleven en het individueel risico bij aardbevingen in de stad Groningen laag is ten opzichte van de kern van het aardbevingsgebied, begint de stad economisch nadelige gevolgen te ervaren. Het accent ligt daarom op het waarborgen van de centrumfunctie van de stad in onderwijs, onderzoek, kantoren en bedrijvigheid, op de bezoekersfunctie en het monumentale karakter van de binnenstad en op vitale gebouwen en infrastructuur. De opgave voor de stad Groningen wijkt hiermee af van de opgaven in de andere gemeenten en ligt meer in de toepassing van versterkingsmaatregelen bij ver- en nieuwbouw van gebouwen en het inventariseren van (acute) risico's bij publieke gebouwen en de openbare ruimte. Om een indruk te krijgen van de aard en de omvang van deze problematiek worden 11 representatieve gebouwen onderzocht op basis van de NPR. Er zal een proces worden ontwikkeld om de eventuele meerkosten die horen bij de versterkingsopgaven te valideren. Afgesproken is om deze meerkosten te vergoeden. Daarnaast wordt een traject voor inventarisatie van de risico's binnen de gemeentegrenzen van Groningen zo spoedig mogelijk opgezet. Voor deze activiteiten is een budget van € 50 miljoen geraamd. Parallel hieraan wordt een programmatische aanpak voor de stad Groningen ontwikkeld. De inzet is om eind september, als de NPR is vastgesteld, definitieve afspraken te maken.

Stand van zaken Stroomversnelling

In het bestuursakkoord van 17 januari 2014 is afgesproken dat er een waardeverhogend pakket beschikbaar wordt gesteld om energiebesparende voorzieningen in woningen te treffen. Hiermee is beoogd om woningeigenaren, naast schadeherstel of preventief versterken, een gedeeltelijke compensatie te geven voor de overlast die geleden wordt ten gevolge van aardbevingen. Daarnaast was de doelstelling om met dit waardeverhogend pakket een verduurzamingsimpuls te geven aan de regio.

Het bouwprogramma Stroomversnelling is bruikbaar voor het herstellen en versterken van gebouwen in combinatie met verduurzaming in Groningen. Dit programma is ontwikkeld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in samenwerking met de bouw. In de motie Van Veldhoven c.s. (Kamerstukken II 2014/15, 33 529, nr. 89) en een verzoek van de vaste commissie voor Economische Zaken heeft uw Kamer hier ook naar gevraagd. In gesprekken met verschillende partijen in de regio, zoals het CVW en enkele corporaties, is de bruikbaarheid van die aanpak bevestigd.

De werkwijze van het programma Stroomversnelling houdt in dat de bouwindustrie het voortouw neemt bij het bedenken van technische oplossingen. Bouwers krijgen een budget, prestatiegerichte doelstellingen en het vooruitzicht op schaalvergroting. Dit stelt hen in staat om betaalbare innovatieve oplossingen te ontwikkelen en die snel te vertalen naar resultaten voor bewoners. De werkwijze van Stroomversnelling heeft zich inmiddels bewezen. Zo zijn ongeveer 150 woningen in Nederland tot nul-op-de-meter gerenoveerd, mede dankzij een geheel nieuwe buitenschil om de woning heen.

Voor de bewoners in het aardbevingsgebied zal, naar analogie van het programma Stroomversnelling, een specifiek programma worden ontwikkeld. Daarmee biedt deze aanpak naast een verstevigde woning de kans op een comfortabele woning met een lagere energierekening. Deze aanpak leidt bovendien tot aanvullende werkgelegenheid in de regio, bijvoorbeeld doordat lokale bouwers worden betrokken. Ik wil op korte termijn in overleg met partijen in de regio, het CVW en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties afspraken maken over het opstarten van deze aanpak, inclusief het realiseren van de eerste 30 voorbeeldwoningen. Indien, en daar vertrouw ik op, de bouwers tot innovatieve en bruikbare concepten weten te komen die al deels dit jaar grootschalig uit te rollen zijn, zal ik zorgen dat additioneel budget voor deze aanpak beschikbaar komt.

Stand van zaken preventieve versterking vitale infrastructuur

Er is uitgebreid onderzoek verricht naar de noodzaak van en benodigde maatregelen voor preventieve versterking van de vitale infrastructuur. Hieronder geef ik de stand van zaken weer. Daarbij merk ik op dat de inzichten met betrekking tot de infrastructuur zijn gebaseerd op de huidige inzichten inzake het aardbevingsrisico. Als de inzichten wijzigen zullen de consequenties daarvan voor de vitale infrastructuur opnieuw worden bezien.

Dijken, kades en waterkeringen

Deltares heeft in 2014 een aantal onderzoeken uitgevoerd naar de aardbevingbestendigheid van kades en dijken in de provincie Groningen. Het betreft een globale analyse van de sterkte en benodigde maatregelen en een gedetailleerder onderzoek naar de aardbevingbestendigheid van de kades aan de noordzijde van het Eemskanaal. Het waterschap Noorderzijlvest heeft op basis van aanvullend onderzoek van Deltares een prioritering aangebracht van uitvoeringsmaatregelen op basis van de huidige inzichten inzake het aardbevingsrisico. De Noordkade van het Eemskanaal en de primaire zeekering tussen Eemshaven en Delfzijl worden als eerste aangepakt. Hiermee is direct na het onderzoek van start gegaan. In de zomer van 2014 is het meest kritieke punt van het Eemskanaal bij Woltersum aangepakt. Dit voorjaar wordt gestart met de overige werkzaamheden over een lengte van ongeveer 6 kilometer. Deze maatregelen moeten in 2016 klaar zijn. De primaire zeekering tussen Eemshaven en Delfzijl moet over een lengte van ongeveer 12 kilometer worden versterkt en verhoogd. Op dit moment is een nadere planuitwerking gaande. Het waterschap is voornemens de uitvoering te starten in 2016. Voor overige regionale keringen loopt op dit moment een inventarisatie op basis waarvan dit voorjaar wordt gestart met een nadere planuitwerking, onder meer voor het Noordwillemskanaal (Hoornse kade). Uitvoering zal een meerjarenplanning vergen. Dit voorjaar zal ook onderzoek starten naar aardbevingbestendigheid van andere beheersobjecten, zoals de Robbengatsluis bij Lauwersoog.

Het waterschap Hunze en Aa's heeft op basis van eigen onderzoek vastgesteld dat de conclusie van Deltares wordt gedeeld dat als dijken ruimschoots aan de norm voldoen (een veiligheidsmarge van 20%) de dijken ook sterk genoeg zijn om een aardbeving te weerstaan. Om die reden onderzoekt het waterschap alleen die dijken op aardbevingsgevoeligheid waarvan uit de reguliere keuring is gebleken dat ze beneden de norm zijn of geen veiligheidsmarge hebben. Het onderzoek wordt half februari 2015 opgeleverd.

Energie-infrastructuur

Uit onderzoek dat GTS heeft laten uitvoeren is gebleken dat het overgrote deel van het landelijk gastransportnet in het aardbevingsgebied aardbevingen met krachten zoals die de komende jaren maximaal te verwachten zijn kan weerstaan. Van leidingen van voor 1964 is bekend dat ze een ander risicoprofiel hebben, omdat er geen normen of voorschriften uit die tijd bekend zijn op grond waarvan de leidingen zijn ontworpen en aangelegd. Met name door de onzekere kwaliteit van de rondlassen in combinatie met krachtige grondversnellingen (PGA) is onvoldoende aantoonbaar of deze oudere leidingen voldoende bestand zijn tegen aardbevingen. Er moeten daarom maatregelen worden genomen om het risico te verlagen. Deze maatregelen betreffen in essentie het vervangen of saneren van de betreffende leidingen. Medio 2015 zal er duidelijkheid zijn over de kosten hiervan. De indicatieve planning is dat de vervanging of sanering in fasen wordt uitgevoerd, beginnend in 2016. Er is ook gekeken naar de kans dat gebouwen en installaties die gerelateerd zijn aan de gasinfrastructuur schade kunnen oplopen. Op een aantal plaatsen worden preventief versterkingen aangebracht om risico's voor het gastransport te voorkomen en om ervoor te zorgen dat medewerkers veilig op de locaties kunnen blijven werken. Voor wat betreft de landelijke elektriciteitsinfrastructuur kunnen de hoogspanningsmasten van TenneT een aardbeving weerstaan. Aan de schakelstations en transformatorstationsgebouwen is geen aardbevingsschade ontstaan. Wel is de constructie van de gebouwen zodanig dat er preventief versterkt moet worden. Het risico voor het elektriciteitstransport is beperkt. De transformatoren zelf lopen geen risico bij een aardbeving.

Enexis beheert zowel het elektriciteitsnetwerk als het gastransportnetwerk vanaf de hoofdtransportnetwerken naar de gebruikers. Het ondergrondse gasnet heeft nog geen toename van storingen laten zien bij de tot nu toe opgetreden bevingen. Nader onderzoek van KIWA naar het risico van bevingen op het ondergrondse gastransportnetwerk van Enexis laat zien dat er slechts zeer beperkt risico is. Door te prioriteren in het reguliere vervangingsprogramma kan Enexis ook de laatste risicopunten in het kerngebied naar verwachting binnen twee tot drie jaar volledig wegnemen. De gebouwen van de gasontvangstations zijn aardbevingsgevoelig. Op dit moment is er nog geen volledig beeld van de benodigde maatregelen. De hoofdelektriciteitsschakelstations van Enexis liggen niet in het risicogebied. Onderzoek naar eventueel benodigde maatregelen voor gebouwen en secundaire schakelinstallaties is nog gaande.

Bestuursakkoord

Naast de afspraken over de NPR, de preventieve versterkingsopgave en publieke regie zijn in het aanvullend bestuursakkoord afspraken gemaakt over de woningmarkt, schadeloosstelling, zaken rond aansprakelijkheid, de financiële huishouding van overheden en een kennisplatform. Deze afspraken licht ik hieronder toe. Daarna zal ik ingaan op de uitvoering van het bestuursakkoord van 17 januari 2014 met betrekking tot investeringen in leefbaarheid en de economie.

Woningmarkt

De aardbevingen hebben effect op de woningmarkt. Om de woningmarkt normaal te laten functioneren en de sociale samenhang in het gebied te behouden, is een aantal afspraken gemaakt. Er is eerder een regeling ingesteld om waardedaling van woningen in vergelijking met referentiegebieden te compenseren. Deze regeling wordt zodanig aangepast dat aan het begin van een verkoopproces met inschakeling van een beëdigd

makelaar een taxatie van de waarde van het onroerend goed wordt opgemaakt. Dit biedt woningeigenaren meer zekerheid over de compensatie die zij kunnen verwachten na verkoop van hun woning. De regeling wordt zodanig vormgegeven dat voldoende prikkels aanwezig blijven voor goede verkoop van de woning en de woningmarkt niet wordt verstoord door deze regeling. Voorts wordt onderzocht wat nodig is om de woningmarkt vergelijkbaar te laten functioneren als in referentiegebieden en de sociale samenhang in het gebied te behouden. Daarbij wordt nagegaan op welke wijze een opkoopregeling daaraan een bijdrage zou kunnen leveren en hoe een eventuele opkoopregeling zou kunnen worden vormgegeven. De woningmarktontwikkeling wordt onder verantwoordelijkheid van de Nationaal Coördinator Groningen aan permanent onderzoek onderworpen. Hierbij wordt ook de impact op woningfinanciering en -assurantie betrokken. Dit onderzoek zal worden begeleid door een commissie waarin stakeholders zijn vertegenwoordigd en expertise uit het gebied aanwezig is.

Voor inwoners van de bij het bestuursakkoord betrokken gemeenten zijn een waardevermeerderingsregeling en een commissie bijzondere situaties ingesteld. Zoals duidelijk is geworden uit het advies van SodM van december jl. reiken de effecten van de aardbevingen echter voorbij de grenzen van deze gemeenten. Daarom is afgesproken dat inwoners van de gemeenten Menterwolde en Hoogezand-Sappemeer met terugwerkende kracht tot het moment van het afsluiten van het bestuursakkoord aanspraak kunnen maken op de waardevermeerderingsregeling en een beroep kunnen doen op de commissie bijzondere situaties, zoals die zijn ingesteld met het bestuursakkoord van januari 2014. Onderzocht wordt of een definitieve regeling mede op basis van de pga-contourenkaart vormgegeven kan worden. Daarbij zal tevens worden bezien of voor nieuwe gevallen de evenredigheid tussen geleden schade en het beschikbare bedrag voor waardevermeerdering kan worden verbeterd. In september wordt hier, na consultatie van de Dialoogtafel, een besluit over genomen. Indien op grond van de nieuwe regeling die wordt vastgesteld in september meer gebieden in aanmerking komen voor de regeling, kunnen de bewoners met terugwerkende kracht tot het moment van het afsluiten van het bestuursakkoord van januari 2014 aanspraak maken op de nieuwe (definitieve) regeling. Het uitgangspunt is dat de gemeenten die betrokken waren bij het bestuursakkoord van januari 2014 geen nadeel zullen ondervinden van uitbreiding van de doelgroep van de regeling door «verwatering» van het budget.

Schadeloosstelling

Bewoners in het bevingsgebied die hun woning als gevolg van de aardbevingen moeten verlaten omdat de woning niet meer bewoonbaar is, waarvan de woning redelijkerwijs niet te versterken is of die anderszins onvrijwillig hun woning moeten verlaten, worden zodanig schadeloos gesteld dat zij in inkomens- en vermogenspositie geen nadeel ondervinden; dit analoog aan de regelingen die gelden bij onteigening. Deze benadering zal ook gelden voor eigenaren van onroerend goed dat een gecombineerde woon- en bedrijfsbestemming heeft. Voor andere bouwwerken zal een onderzoek worden gestart naar de wijze waarop eigenaren schadeloos gesteld kunnen worden als sprake is van waardevermindering, niet aanvaardbare veiligheidsrisico's of beperking van de gebruiksmogelijkheden. Op basis hiervan wordt een nadere regeling voor deze bouwwerken vastgesteld, onder verantwoordelijkheid van de Nationaal Coördinator Groningen en met betrokkenheid van NAM en de Dialoogtafel.

Aansprakelijkheid

De bevoegdheden en verantwoordelijkheden met betrekking tot de gaswinning zijn bij wet belegd bij het Rijk, als wetgever en vergunningverlener, en NAM als vergunninghouder. Dat laat onverlet dat andere (rechts)personen, waaronder gemeenten, verhuurders en instellingen op grond van het Burgerlijk Wetboek aansprakelijk gesteld kunnen worden voor risico's en schades die voortkomen uit door gaswinning geïnduceerde bevingen en bevingsrisico's. In het aanvullend bestuursakkoord is afgesproken dat de gevolgen van de aansprakelijkheid van de provincie, gemeenten of derde partijen zoals woningcorporaties en schoolbesturen niet voor hun rekening en risico kunnen komen indien aardbevinggerelateerd en onverlet latend de normale zorgplicht van deze partijen. De kosten van de aansprakelijkheid worden in dat geval gezien als kosten voor schadeherstel.

In contacten met de regio, onder andere tijdens mijn werkbezoeken, werd duidelijk dat zorgen bestaan over de verjaringstermijn voor aansprakelijkheid voor mijnbouwschade. De in de wet vastgelegde verjaringstermijn voor mijnbouwprojecten is 30 jaar. De partijen bij het bestuursakkoord zullen daarom de relatie tussen de gaswinning en de geldende verjaringstermijn bezien en bekijken of sprake kan zijn van knelpunten rond de verantwoordelijkheid van NAM voor het vergoeden van door de gaswinning veroorzaakte schade.

Financiële huishouding overheden

De financiële huishouding van gemeenten, waterschappen en de provincie wordt beïnvloed door de effecten van de gaswinning. Dat manifesteert zich in hogere kosten door de inzet van menskracht alsmede in wijzigingen in de inkomsten en lastenverschuivingen in de belastingen die zijn gegrondvest op de WOZ-waarde. Daarom is in het aanvullend bestuursakkoord opgenomen dat een gezamenlijk onderzoek zal worden verricht naar de effecten van de gaswinning op de financiële huishouding van gemeenten, provincie en waterschappen in het gebied, dat moet leiden tot aanbevelingen en maatregelen om optredend nadeel voor deze overheden weg te nemen.

Kennisplatform

Er is de afgelopen periode veel kennis en expertise opgedaan ten aanzien van de effecten van aardbevingen op onder andere de ondergrond, infrastructuur, woningbouw en sociaaleconomische en maatschappelijke structuur. Er wordt ook het nodige onderzoek gedaan om meer benodigde kennis te vergaren. Om de kennis en expertise optimaal te benutten en kennisvergaring in goede banen te leiden wordt, naast de Nationaal Coördinator Groningen, een onafhankelijk publiek-privaat kennisplatform opgericht. Door het ontwikkelen van een strategische kennis- en innovatie-agenda kunnen kennisinstellingen en bedrijven worden uitgenodigd, aangespoord en gefaciliteerd om innovatieve oplossingen te creëren, waarmee de opgaven in het gebied effectiever en doelmatiger het hoofd kunnen worden geboden en de economie en leefbaarheid in het gebied kunnen worden verbeterd.

Investeren in leefbaarheid

Conform het bestuursakkoord van 17 januari 2014 wordt tot en met 2018 € 25 miljoen in het gebied geïnvesteerd ten behoeve van de leefbaarheid. Doel is een bijdrage te leveren aan de structurele ontwikkeling van de leefbaarheid, duurzaamheid en waardering van de regio. Dat draagt bij

aan een eerlijker verdeling van «lusten en lasten» van de aardgaswinning in Groningen.

Een Loket Leefbaarheid is opgezet door NAM en de Dialoogtafel. Bewoners uit de gemeenten Appingedam, Bedum, De Marne, Delfzijl, Eemsmond, Loppersum, Slochteren, Ten Boer en Winsum kunnen bij het loket een financiële bijdrage vragen van maximaal € 10.000 per plan om hun dorp te verlevendigen. Het loket is op 1 december 2014 geopend en heeft binnen korte tijd 80 aanvragen ontvangen. Bij de Dialoogtafel is een werkgroep ingesteld die zich onder andere op de beoordeling van de aanvragen richt. Naast het Loket Leefbaarheid is er de regeling Leefbaarheid en Duurzaamheid van NAM. Deze regeling is ingericht voor het kunnen honoreren van leefbaarheidsinitiatieven van meer dan € 10.000. Dankzij deze regeling wordt bijvoorbeeld in het dorp Eenum een park, dat al geruime tijd braak lag, opgeknapt.

Investeren in de economie

Het programma van de Economic Board is eind 2014 vastgesteld. In het programma zijn drie programmalijnen opgenomen. De eerste programmalijn is «procesondersteuning» (verbinden, gidsen en uitdragen). Hiervoor is € 8 miljoen begroot. Dit betekent bijvoorbeeld dat de Economic Board inwoners in het aardbevingsgebied gaat helpen om zelf energie te produceren. Hierbij wordt gedacht aan ondersteuning bij het opzetten van collectieven en voorfinanciering van plannen. Dit biedt in de eerste plaats mogelijkheden voor burgers en bedrijven om aan de slag te gaan met decentrale energieopwekking. Daarnaast wordt hiermee kennis en expertise opgebouwd die bedrijven de kans biedt ook elders energiediensten aan te bieden. De tweede programmalijn is «helpen realiseren van voorwaardenscheppende activiteiten». Hiervoor is € 15 miljoen begroot. De Economic Board gaat zich bijvoorbeeld inzetten voor een snelle verbetering van de digitale bereikbaarheid in het gebied. De derde programmalijn is «versterken van het financieringsklimaat». Hiervoor is € 45 miljoen begroot voor een fonds voor risicokapitaal, € 25 miljoen voor krediet voor het MKB en € 2,5 miljoen voor ondersteuning van het MKB. Dit houdt bijvoorbeeld in dat de Economic Board samen met partijen als Qredits, kredietunies en banken ervoor gaat zorgen dat financieringen onder de € 250.000 eenvoudiger beschikbaar zijn.
Ter uitvoering van de programmalijnen richt de Economic Board zowel een stimuleringsbedrijf als een financieringsbedrijf op. In het stimuleringsbedrijf worden activiteiten en regelingen ondergebracht gericht op economische structuurversterking en stimulering van economische groei. Vanuit het financieringsbedrijf worden bijvoorbeeld kredieten verstrekt, borgstellingen verleend en garanties afgegeven. De Economic Board werkt nu aan het eerste jaarprogramma.

Een raad van toezicht wordt ingericht om toezicht te houden op de Economic Board. Daarin worden de partijen bij het bestuursakkoord vertegenwoordigd, aangevuld met een onafhankelijk voorzitter. Op dit moment wordt overlegd over de werkwijze van de raad. Op korte termijn besluit ik over de Rijksvertegenwoordiger in de raad.

Uitgangspunt van het bestuursakkoord van 17 januari 2014 is dat de economische activiteit en werkgelegenheid die de verschillende maatregelen genereren zo veel mogelijk in de regio moeten neerslaan. In het aanvullend bestuursakkoord is afgesproken dat onder regie van de Nationaal Coördinator Groningen een programma wordt ontwikkeld dat de positieve effecten voor de regio moet stimuleren.

Niveau van de gaswinning

Op 29 januari jl. heb ik het definitieve instemmingsbesluit met het winningsplan naar uw Kamer gestuurd (Kamerstuk 33 529, nr. 94). In dit instemmingsbesluit is het productieplafond voor het Groningenveld in overeenstemming met het advies van SodM teruggebracht tot 39,4 miljard m^3 per jaar voor de jaren 2015 en 2016. In mijn brief aan uw Kamer van 16 december 2014 heb ik aangegeven dat SodM elk half jaar een monitoringsrapportage zal opleveren, eventueel aangevuld met een nader advies.

Naar aanleiding van hetgeen bestuurders, inwoners en organisaties van inwoners in Groningen de afgelopen maanden tijdens veelvuldige contacten indringend naar voren hebben gebracht, is besloten bij de gelegenheid van de eerste rapportage/advies ook het niveau van leveringszekerheid in beeld te gaan brengen. Vastgesteld is dat uitgaande van een koud voorjaar 2015 en een koude winter 2015/2016 het minimumniveau voor leveringszekerheid van de winning van Groningengas 35 miljard m^3 is, inclusief een reserve van 2 miljard m^3 voor technische eventualiteiten (zie bijlage 2 voor een onderbouwing van deze getallen). Ik heb NAM gevraagd om in de risicokaarten, die voor 1 mei moeten worden opgeleverd, ook in beeld te brengen wat een mogelijke verdere verlaging van het plafond voor de gaswinning tot 35 miljard m^3 zou betekenen voor het risico op aardbevingen en de gevolgen daarvan. Ik heb SodM gevraagd om mij hier uiterlijk 1 juni een nader advies over te geven, waarna per 1 juli kan worden besloten over het voor het jaar 2015 te hanteren niveau. Vooruitlopend op dit besluit en mede gelet op de huidige temperaturen zal de winning in het eerste halfjaar van 2015 worden beperkt tot 16,5 miljard m^3. Een winning van 16,5 miljard m^3 maakt het mogelijk op 1 juli zowel tot handhaving van het niveau van 39,4 miljard m^3 als tot verdere reductie tot het niveau van 35 miljard m^3 voor het jaar 2015 te besluiten. Bij de besluitvorming hierover staat de veiligheid van de inwoners van Groningen voorop. Daarnaast zullen ook andere maatschappelijke effecten van de gaswinning worden meegewogen.

Voor de langere termijn gaat het kabinet onderzoeken wat de consequenties zouden zijn van een andere benadering van de gaswinning. Momenteel is het uitgangspunt een gemaximeerde winning van Groningengas, aangevuld met geconverteerd gas tot een niveau waarmee aan de vraag wordt voldaan. Alternatief zou kunnen zijn een maximale inzet van geconverteerd gas, aangevuld met Groningengas. Deze mogelijke andere benadering brengt een aantal vragen met zich mee, zoals:
- Is een lager, maar variabel niveau van gaswinning veiliger dan een hoger maar vlak/stabiel niveau?
- Wat zijn de consequenties van een grotere afhankelijkheid van geïmporteerd gas?

Dit complexe onderzoek zal op 1 december 2015 moeten zijn afgerond. Daarbij zal ik SodM vragen om in beeld te brengen wat de gevolgen zouden zijn van deze aanpak voor de veiligheid. Besluitvorming hierover is voorzien voor 1 januari 2016.

Vervolg

Voortgang onderzoek ondergrond

Zoals aangekondigd in mijn brief van 17 januari 2014 vindt nader onderzoek plaats om de processen in de ondergrond beter te leren begrijpen. De onderzoeken zijn gericht op het komen tot een goed onderbouwd en gedetailleerd beeld van de risico's en de geografische spreiding daarvan. Hierbij staat het verkleinen van de onzekerheden in de

langere termijn-voorspellingen centraal. Het onderzoek wordt langs drie hoofdlijnen uitgevoerd:

1. Het meer gedetailleerd in kaart brengen van de diepe ondergrond en de eigenschappen daarvan, om daarmee een preciezer regionaal beeld te krijgen van de effecten van de productie op de compactie. Daarnaast gaat het om het gedetailleerd in kaart brengen van de lokale opbouw van de ondiepe ondergrond, omdat deze de te verwachten beweging aan het oppervlak sterk beïnvloedt (dat wil zeggen dat de grondsoort een beving kan versterken of afzwakken);
2. Het opzetten en uitbreiden van het meet- en monitoringssysteem, waarmee de voorspellingsmodellen gekalibreerd kunnen worden;
3. Het in kaart brengen, adresseren en mogelijk oplossen van mogelijke verschillen van inzicht tussen de verschillende experts.

De onderzoeken worden begeleid door vijf verschillende werkgroepen, die ieder een deel van de oorzaak-gevolg keten begeleiden, die loopt van kennis van de ondergrond tot aan kennis omtrent schadepatronen aan huizen en infrastructuur. De vijf werkgroepen rapporteren aan een onafhankelijke technische begeleidingscommissie, die is samengesteld uit een aantal binnenlandse en buitenlandse experts. Deze commissie zal onder meer meekijken op de risicokaarten die zien op de maximale grondversnelling, die op basis van het instemmingsbesluit met het winningsplan op 1 mei door NAM gemaakt moeten worden.

Metingen in Groninger gasveld

Conform het winningsplan van NAM en het instemmingsbesluit wordt door NAM de meetsystematiek geïntensiveerd, enerzijds om continu inschattingen van het veiligheidsniveau te kunnen maken en anderzijds om data te verzamelen die nodig is voor onderzoeken naar gaswinning en aardbevingen. Hiertoe draagt NAM zorg voor uitbreiding van het KNMI-netwerk met 120 extra meters om de kracht en locatie van aardbevingen vast te stellen. Specifiek om de diepte van aardbevingen nauwkeurig vast te stellen is NAM begonnen met de voorbereidingen voor het boren van twee putten voor diepe geofoons op de locatie Zeerijp. Beide boringen duren zo'n 75 dagen. In afwachting van deze nieuwe installaties heeft NAM twee tijdelijke opstellingen met diepe geofoons in gebruik. De diepe geofoons zijn speciaal ontworpen om bevingen te registreren in de nabijheid van de observatieputten met een kracht van -4 tot 2 op de schaal van Richter. Dit wordt micro-seismiciteit genoemd. De analyse van de eerste metingen om de diepte vast te stellen is in september 2014 gepubliceerd en is als bijlage bij deze brief gevoegd. In totaal zijn sinds oktober 2013 door de twee diepe geofoonopstellingen 340 aardbevingen waargenomen. Hiervan hadden 331 aardbevingen een kracht lichter dan 1 op de schaal van Richter.

Om de gevolgen van aardbevingen voor gebouwen te onderzoeken, plaatst TNO in opdracht van NAM ongeveer 200 sensoren in gebouwen boven het Groningenveld. De metingen van de sensoren geven beter inzicht in het verband tussen aardbevingen, de grondversnellingen en de trillingsniveaus van gebouwen. Dit geeft inzicht in de veiligheid in huis. De huiseigenaar heeft, via een beveiligde website, inzicht in de metingen van zijn sensor. Op termijn worden deze gegevens op geaggregeerd niveau openbaar, waardoor direct inzicht is in de locatie van een aardbeving. Ook in negen gemeentehuizen zijn gebouwsensoren geplaatst. De gegevens van deze sensoren zijn real-time te volgen op www.NAMplatform.nl.

Bouw stikstofinstallatie

De motie van de leden Jan Vos en Leegte van 14 februari 2013 (Kamerstuk 33 529, nr. 3) verzoekt de regering de noodzakelijke technische en

juridische voorzorgmaatregelen te nemen die benodigd zijn om een eventueel te nemen reductiebesluit snel uit te kunnen voeren. In de procedurevergadering van 29 januari jl. heeft de commissie voor Economische Zaken gevraagd naar de stand van zaken van de uitvoering van deze motie. De motie is betrokken bij de onderzoeken die ik in 2013 heb laten uitvoeren ter onderbouwing van het besluit over de Groningen-productie waarover ik uw Kamer begin 2014 heb geïnformeerd. Het ging hierbij om de volgende onderzoeken:

- «Mogelijkheden kwaliteitsconversie en de gevolgen voor de leveringszekerheid», uitgevoerd door Gasunie Transport Services (GTS);
- «Rapport inzake onderzoek 9: Leveringsverplichtingen Groningengas», uitgevoerd door GasTerra.

Uit deze onderzoeken blijkt dat door het realiseren van een additionele stikstofinstallatie de mogelijkheden om hoogcalorisch gas om te zetten naar laagcalorisch gas aanzienlijk worden uitgebreid. Daarmee zouden de gevolgen van toekomstige reductie van de gaswinning kunnen worden opgevangen. Naar aanleiding hiervan heeft GTS mede op mijn verzoek nu de bouw van een omvangrijke installatie in voorbereiding. Met het realiseren van de stikstofinstallatie is een periode van zo'n vijf jaar gemoeid. Naast de benodigde doorlooptijd voor de vergunning- en aanbestedingsprocedures, is tijd nodig voor maatwerk met betrekking tot de fabricage en assemblage van de onderdelen van de installatie. Bovendien moet de installatie worden getest voordat deze in gebruik kan worden genomen. De planning is dat de nieuwe installatie eind 2019 gebruiksklaar is.

Tot slot

De aardbevingen en de ingrijpende gevolgen daarvan hebben de inwoners van Groningen zeer verontrust. Met inwoners, gemeentelijke en provinciale bestuurders en organisaties van inwoners hebben vele en intensieve contacten plaats gevonden, waarbij dit indringend naar voren is gebracht. Gebleken is dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de veiligheid van de inwoners in de regio te kunnen waarborgen en om de uitvoering van de afgesproken maatregelen voortvarend en met zo min mogelijk overlast voor de inwoners uit te kunnen voeren. Daarom heeft het kabinet in december 2014 besloten om de gaswinning verder terug te brengen, worden woningen structureel versterkt en zijn voorzieningen getroffen om eerder afgesproken maatregelen stevig vorm te geven. Dit komt tot uitdrukking in de aanstelling van een Nationaal Coördinator Groningen, de directe toepassing van de NPR die in september definitief wordt vastgesteld en de aanvullende afspraken op het bestuursakkoord van 17 januari 2014.

Met de maatregelen in het bestuursakkoord en de aanvullende afspraken die daarover zijn gemaakt, worden de komende jaren grote bedragen in de regio geïnvesteerd. Deze moeten zoveel mogelijk rendement opleveren voor de bewoners. Daarom zal worden bezien hoe de middelen – in het bijzonder de middelen voor preventieve versterking van woningen en andere gebouwen – zodanig ingezet kunnen worden dat zij maximaal bijdragen aan vernieuwing en kwaliteitsverbetering van de gebouwde omgeving in Groningen.

Halfjaarlijks komen nieuwe onderzoeksresultaten en nadere adviezen beschikbaar. Op basis hiervan kan de gaswinning verder worden aangepast of kunnen aanvullende maatregelen worden getroffen. Vooruitlopend op het definitieve besluit per 1 juli over de gaswinning in 2015 wordt de gaswinning voor het eerste halfjaar beperkt tot 16,5 miljard m^3. Dit maakt voor het hele jaar 2015 zowel een plafond van 39,4 als van 35 miljard m^3 mogelijk. Voor de langere termijn worden een mogelijke

andere benadering van de gaswinning en de eventuele consequenties daarvan onderzocht. Besluitvorming hierover moet voor 1 januari 2016 plaatsvinden.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

– Openstaande moties en toezeggingen

De motie van het lid Jan Vos van 9 oktober 2014 (Kamerstuk 33 529, nr. 82)

Deze motie richt zich op de afhandeling van complexe schade. De regering wordt gevraagd om bij NAM te bewerkstelligen dat de afhandeling van complexe schade wordt versnel en verbeterd. De snelle en goede afhandeling van alle schadegevallen vind ik van groot belang. Ik dring daar dan ook steeds bij NAM op aan. De motie zie ik daarbij als ondersteuning van mijn inzet. NAM was zelf ook van mening dat de doorlooptijd van complexe schadegevallen te lang was en heeft in de zomer van 2014 een team ingericht dat het aantal langlopende gevallen moet terugdringen. In de periode van juli tot december 2014 heeft dit team 75 van de 250 complexe schadegevallen opgelost. Daarnaast zijn 75 gevallen in de aanpak preventief versterken opgenomen. De overige 100 complexe situaties zijn in behandeling. NAM heeft mij verzekerd dat deze snel worden opgelost en gaat er vanuit de schadegevallen die nog in behandeling zijn eind 2015 te hebben afgerond. NAM richt zich op een maximale doorlooptijd van 5 tot 6 maanden per geval voor de totale schadeafhandeling (melding, taxatie, studie, rapportage en overeenstemming).

De motie van de leden Jan Vos en Van Tongeren van 5 februari 2014 (Kamerstuk 33 529, nr. 36)

Deze motie vraagt de regering om de ombudsfunctie in de regio te versterken. Voor de afhandeling van individuele klachten over lopende procedures rond schadeafhandeling door NAM als gevolg van de gaswinning is op 17 april 2013 een centraal punt ingericht, de ombudsfunctie. Dit centrale meldpunt wordt aangestuurd door een onafhankelijke raadsman, de heer mr. Leendert Klaassen. De jaarlijkse voortgangsrapportage van de raadsman is bijgevoegd[5]. De ombudsfunctie voorziet in een duidelijke behoefte bij burgers in de regio om zich tot een onafhankelijke instantie te kunnen wenden. De inzet van de ombudsfunctie zal dan ook de komende jaren worden voortgezet inclusief de ondersteuning vanuit de regio. Uitbreiding van de verantwoordelijkheden van de ombudsfunctie zal worden betrokken bij de versterking van de publieke regie in de regio. Hierbij zal ook in kaart worden gebracht of het wenselijk is om de ombudsfunctie uit te breiden met een arbitragetaak.

De motie van de leden Klein en Jan Vos van 11 februari 2014 (Kamerstuk 33 529, nr. 56)

De regering wordt in deze motie gevraagd om bij het uitwerken van een regeling voor schrijnende gevallen ook de problematiek van oudere werknemers en bedrijfsbeëindiging te betrekken. Een commissie bijzondere situaties is ingericht voor mensen die door de aardbevingsproblematiek in psychische of financiële nood verkeren. De burgemeesters van de negen gemeenten in het risicogebied kunnen de situaties van mensen aandragen bij de commissie. Op 15 april 2014 is de commissie officieel van start gegaan. Tot nog toe zijn er 105 situaties aangemeld. De Commissie heeft in 26 gevallen hulp geboden. Zeven aanvragen zijn niet gehonoreerd omdat niet voldaan werd aan de criteria of omdat er sprake was van een andere voorliggende voorziening. In vijf gevallen wordt verkoop van de woning afgewacht alvorens opnieuw wordt bekeken of de commissie bijzondere situaties ernaar moet kijken. Op 1 januari 2015 waren 67 aanvragen nog in behandeling. Het komen tot een goed besluit – en vooral voor betrokkenen een oplossing waarmee ze op eigen kracht

[5] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

weer verder kunnen – kost tijd. De commissie komt inmiddels goed op stoom. Op dit moment is ongeveer € 1 miljoen uitgegeven van de € 15 miljoen die beschikbaar gesteld is voor een periode van 5 jaar. Het jaarverslag van de commissie bijzondere situaties is bijgevoegd[6].

Toezegging inzake overzicht regionale verdeling productie in 2014

In het debat van 5 februari 2014 heb ik uw Kamer toegezegd een overzicht te geven van de gerealiseerde productie in 2014, onderverdeeld naar regio (Handelingen II 2013/14, nr. 50, item 7). De omvang van de winning in 2014 was als volgt:

Loppersum	2,59 miljard Nm^3
Eemskanaal	2,09 miljard Nm^3
Regio Zuidwest	13,58 miljard Nm^3
Regio Oost	24,15 miljard Nm^3
Totaal	**42,41 miljard Nm^3**

Commissieverzoek van 17 december 2014 (2014Z23193/2014D47364)

Naar aanleiding van de procedurevergadering van de vaste commissie voor Economische Zaken van 16 december 2014 is een brief gestuurd over een toezegging en een opmerking die in het verslag van een schriftelijk overleg over Gaswinning uit het Groningen-veld van 15 februari 2013 is gemaakt. In het genoemde verslag is toegezegd om na juridische toetsing de adviezen van SodM en Tcbb voor het winningsplan openbaar te maken. Beide adviezen zijn openbaar gemaakt op http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/gaswinning-groningen-instemmingsbesluit. Daarnaast werd een vraag gesteld over mijn melding dat er in Borgsweer twee waterinjectieputten zijn en dat er geen oliebron is. De vaste commissie stelde de vraag waarom op nlog.nl vermeld staat dat hier een oliebron is. De put Borgsweer-04 stond op de website abusievelijk aangeduid als resultaat «olie». De put is geboord als water-injectieput. Het resultaat is inmiddels aangepast naar «water».

[6] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

BIJLAGE 2 – Onderbouwing winningsniveau vanwege leveringszekerheid

Gasunie Transport Services (GTS), de beheerder van het landelijk gastransportnet, heeft in het onderzoek «Mogelijkheden kwaliteitsconversie en de gevolgen voor de leveringszekerheid» dat op 17 januari 2014 is gepubliceerd als bijlage bij mijn brief over de gaswinning in Groningen (Kamerstuk 33 529, nr. 28, onderzoek 7) onderzocht tot welk niveau de Groningenproductie zou kunnen worden teruggebracht, waarbij alle gebruikers van laagcalorisch gas nog steeds van gas kunnen worden voorzien. Gegeven de vraag naar laagcalorisch gas worden dan eerst de stikstofinstallaties maximaal gebruikt om hoogcalorisch naar laagcalorisch gas te converteren. Aan de resterende behoefte aan laagcalorisch gas moet worden voldaan door de productie van Groningengas. Het blijkt dan dat in een warm jaar en bij een Wobbe index van 52 MJ/m^3 nog 21 miljard m^3 productie uit het Groningenveld nodig is. In een koud jaar met een Wobbe index van 54 MJ/m^3 is nog 35 miljard m^3 productie uit het Groningenveld nodig (tabel 8, pagina 39).

Bij de bovengenoemde bandbreedte van 21–35 miljard m^3 heeft GTS aangeven dat zij mogelijk nog wel aanvullend maximaal 2 miljard m^3 nodig heeft voor back-up doeleinden:
- Uitval stikstof/mengstations;
- Opvang problemen ingeval er H-gas wordt ingevoed met een te hoge PE waarde;
- Onvoorziene transportbeperkingen in het GTS-systeem.

GTS heeft aangegeven dat uit de eerdere studieresultaten de cases met een uitbreiding van Norg tot 3,2 miljoen m^3/h, een Wobbe index van 53 MJ/m^3 en een marktomvang van 100% het best aansluiten bij de situatie in 2015 (cases 22 t/m 24 uit tabel 9 op pagina 40). Op grond hiervan concludeert GTS dat voor de komende jaren een winning uit het Groningenveld van 33 miljard m^3 per jaar volstaat om in perioden van strenge winters alle gebruikers van gas te kunnen blijven voorzien. Als de aanvullende maximaal 2 miljard m^3 voor back-up doeleinden wordt meegenomen dan is 35 miljard m^3 het getal waarbij altijd alle L-gasafnemers van voldoende gas kunnen worden voorzien.